

Sosiaaliturvaa Suomesta Asumiseen perustuva sosiaaliturva

Opiskelijoiden ja apurahansaajien sosiaaliturva
Fulbright Center 17.5.2010
Jessica Savikko

Säännöstausta: oikeus Kelan etuuksiin

- EU/ETA-maat ja Sveitsi
 - EY:n sosiaaliturva-asetus 883/2004, sekä aiempi asetus 1408/71
- Sosiaaliturvasopimusmaat (mm. USA ja Kanada)
 - Sosiaaliturvasopimus sekä Suomen kansallinen lainsäädäntö
- Muut maat
 - Laki asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamisesta (=soveltamisalalaki = SovAL)
 - Etuuslait
 - Kotikuntalaki

Ulkomaille muutto

Soveltamisalalain pääsäännöt, joita sovelletaan Kelassa, jos tilannetta ei ole toisin säännelty kv. lainsäädännössä

- Oleskelu enintään vuoden ajan ulkomailla on tilapäistä, eikä vakuutus katkea
- Oleskelu yli vuoden ulkomailla on vakinaista
 - Asumisperusteinen sosiaaliturva päättyy pääsäännön mukaan maasta muuttoon

Eräissä tilanteissa ulkomailla yli vuoden oleskeleva voi pysyä asumisperusteisen turvan piirissä lain perusteella tai hakemuksesta (esim. opiskelijat, tutkijat ja apurahansaajat)

Opiskelu tai tutkimustyö ulkomailla Kelan näkökulmasta

Kaksi eri asiakasryhmää, joiden vakuuttaminen eri perusteella:

- Päätoimiset opiskelijat /tutkijat (Ei MYEL-vakuutettavaa apurahaa, rahoitus esim. opintotuella tai apurahalla jota ei tarvitse vakuuttaa)
- Apurahansaajat (MYEL- vakuutettava apuraha)

Päätoimisena opiskelijana tai tutkijana sosiaaliturvasopimusmaassa

- Opiskelijat ja tutkijat, joilla ei ole MYEL- vakuutettavaa apurahaa
- Kela päättää sosiaaliturvan soveltamisesta
- Alle vuoden ulkomailla oleskelusta ilmoitus Kelaan (Ilmoituslomake Y39)
- Hakemuksesta asumisperusteisen sosiaaliturvan piirissä yli vuoden jatkuvan päätoimisen tutkimustyön tai päätoimisten opintojen ajan (Hakemuslomake Y38)

Edellytyksenä henkilön kiinteät siteet Suomeen ja sosiaaliturvaan kuulumisen ennen opintojen/tutkimustyön aloittamista

Ei kansalaisuusrajoitusta

Päätoimisen opiskelijan /tutkijan työskentely sosiaaliturvasopimusmaassa Kelan näkökulmasta

- Jos työnteon kautta syntyy vakuuttamisvelvollisuus oleskelumaassa, opiskelija/tutkija katsotaan työntekijäksi vaikka opinnot/tutkimustyö jatkuisivat
- Opiskelijaa/tutkijaa ei voida pitää sosiaaliturvan piiriin kuuluvana Suomessa niin kauan kun vakuuttamisvelvollisuus työntekomaan sosiaaliturvaan säilyy
- Opiskelija/tutkija saattaa tulla opiskelumaassaan vakuutetuksi vain joidenkin sosiaaliturvan alojen osalta, ja vähemmän kattavasti kuin Suomessa tai vakuuttamisessa saattaa olla maakohtaisia karensseja mutta tästä huolimatta häntä ei voida vakuuttaa samanaikaisesti Suomessa

Apurahansaajana sosiaaliturvasopimusmaassa

- Apurahansaajat rinnastetaan apurahatyöskentelyn ajan yrittäjiin eli taloudellisesti aktiiveihin henkilöihin
- Apurahalle haettava Melasta MYEL- vakuutus
- Apuraha-ajalle haettava Eläketurvakeskuksesta sovellettavaa lainsäädäntöä koskeva todistus/poikkeuslupa
- Kun MYEL- vakuutus ja todistusasia on ratkaistu, Kela antaa asiassa sosiaaliturvan soveltamisesta päätöksen, sekä päätökset mahdollisista etuuksista
- Jos apurahansaajalla on muuta ulkomailla oleskelu aikaa kuin apuraha-aika, on tuolle muulle ajalle hakettava sosiaaliturvaa koskevaa päätöstä aina Kelasta tai alle vuoden kokonaisoleskelusta ilmoitettava Kelaan

Huom! Apurahansaaja ei voi valita, onko hän taloudellisesti "aktiivi". Oikeus sosiaaliturvaan on kokonaisuus.

Perheenjäsenenä ulkomailla

- Perheenjäsenenä hakemuksesta sosiaaliturvan piirissä, kun oleskelee ulkomailla apurahansaajan/opiskelijan/tutkijan mukana ja asuu tämän kanssa samassa taloudessa
- Perheenjäseneksi katsotaan avio- ja avopuolisot sekä alle 18-vuotiaat lapset
- Edellytyksenä kiinteät siteet Suomeen sekä Suomen sosiaaliturvan piiriin kuuluminen ennen ulkomaille muuttoa ja ettei oman työskentelynsä kautta tule vakuutusvelvolliseksi asemamaassa

Hakemus ja määräajat asumisperusteisessa sosiaaliturvassa Kelassa

- Päätoimisen tutkijan, opiskelijan ja perheenjäsenen tulee hakea sosiaaliturvan soveltamista Kelasta hakemuksella (Y38)
- Mikäli apurahansaajalla on apuraha-ajan lisäksi muuta ulkomailta oleskelu aikaa, tulee tätä aikaa koskien tehdä Kelalle hakemus sosiaaliturvan soveltamisesta
- Lapset ilmoitetaan huoltajan hakemuksessa
- Hakuaika vuosi ulkomaille lähdöstä tai aiemman päätöksen umpeutumisesta
- Päätös enintään viideksi vuodeksi kerrallaan
- Päätöstä voidaan jatkaa toiset viisi vuotta, jos edellytykset täyttyvät ja henkilöllä yhä kiinteät siteet Suomeen
- Kymmenen vuoden jälkeen on palattava Suomeen vähintään vuodeksi asumaan ennen kuin voi saada jälleen uuden myönteisen päätöksen sosiaaliturvasta ulkomaille

Etuudet ulkomaille

- Mitä voidaan maksaa ulkomaille
 - Soveltamisalalain piiriin kuuluvia etuuksia (mm. lapsilisä, äitiysavustus)
 - Sairausvakuutuslain mukaisia etuuksia (mm. sairauspäiväraha ja äitiys-, isyys- ja vanhempainraha)
 - Etuuksien yhteensovitus
 - Haetaan ja myönnetään kuin Suomessa asuttaessa
- Sairaanhoido ulkomailla
 - Oikeus sairausvakuutuslain sairaanhoitokorvauksiin ulkomailla syntyneistä kustannuksista
 - Yleensä oikeus käyttää Suomen terveystieteiden ja sairaalapalveluita (jos kotikunta säilyy Suomessa)

Asiointi Kelassa ja yhteystiedot

- Sähköinen asiointipalvelu www.kela.fi -> asiointi
 - Henkilöasiakkaille
 - Yritys- ja yhteisöasiakkaille
- Palvelunumerot etuusasioittain
 - Etuusasiat Suomessa asuville ja täällä työskenteleville
- Ulkomaan yksikkö
 - Vakuuttamis- ja etuusasiat ulkomailla asuville Suomessa vakuutetuille
- Opintotukikeskuksen ulkomaan ryhmä
 - Ulkomailla opiskelevien opintotukiasiat

Palvelunumerot arkisin klo 8.00 – 18.00

020 692 200	Asevelvollisen tuet
020 692 201	Asumisen tuet
020 692 202	Eläkeasiat
020 692 203	Kela-kortti ja EU-sairaanhoitokortti
020 692 204	Korvaukset sairaanhoitokuluista ja päivärahat
020 692 205	Kuntoutuspalvelut ja kuntoutusraha
020 692 206	Lapsiperheiden tuet
020 692 207	Maahan tai maasta muutto
020 692 208	Omaisien kuoltua
020 692 209	Opiskelijan tuet
020 692 210	Työttömyysajan tuet
020 692 211	Vammaistuet
020 692 219	Muut asiat

Ulkomaan yksikkö

Postiosoite PL 78 00381 HELSINKI
Puhelin 020 634 2650
Telefax 020 634 2502
Sähköposti inter.helsinki@kela.fi

[Kela opintotukikeskus, ulkomaan ryhmä](#)

Postiosoite PL 228 40101 JYVÄSKYLÄ
Puhelin 020 634 6630
Sähköposti ulkomaat.opintotuki@kela.fi